

Sygn. VPa 323/11

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 28 maja 2013 roku

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,

Wydział V w składzie:

Przewodniczący: SSO Magdalena Marczyńska

Sędziowie: SSO Mariola Mastalerz, SSR del. Agnieszka Leżańska (spr.)

Protokolant: sekr.sądowy Anna Fijołek

po rozpoznaniu w dniu 28 maja 2013 roku w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa J. P.

przeciwko (...) w R.

o odszkodowanie

na skutek apelacji pozwanego (...) w R.

od wyroku Sądu Rejonowego w Bełchatowie IV Wydziału Pracy

z dnia 6 października 2011r.

sygn. IV P 122/11

1. prostuje zaskarżony wyrok w zakresie określenia punktów wyroku w ten sposób, iż w miejsce punktu "3" wyroku wpisuje punkt "2", zaś w miejsce punktu "4" wyroku wpisuje punkt "3",

2. zmienia zaskarżony wyrok:

- w punktach "1" i "2" w ten sposób, że oddala powództwo co do kwoty 11.119,20 zł (jedenaście tysięcy sto dziewiętnaście złotych dwadzieścia groszy) i nie obciąża powoda J. P. kosztami zastępstwa procesowego,

- w punkcie "3" w ten sposób, że wskazaną w nim kwotę obniża do kwoty 58,00 zł (pięćdziesiąt osiem)złotych ;

3. nie obciąża powoda J. P. kosztami postępowania za instancję odwoławczą.

Sygn. akt Pa 323/11

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 22 kwietnia 2011 roku, skierowanym przeciwko (...) S.A. Oddział Kopalnia (...) w R. powód J. P., wniósł o zasądzenie na jego rzecz odszkodowania w wysokości 12.263,20 złotych z tytułu zaniżenia przez pracodawcę

ilości należnych akcji pozwanej Spółki oraz należnej od nich dywidendy wraz z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienia powództwa. Powód wniósł także o zasądzenie kosztów procesu.

Pozwany wnosił o oddalenie powództwa.

Pismem z dnia 29 lipca 2011 roku pozwana przyznała, że staż powoda wyniósł 26 lat i 1 miesiąc.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 6 października 2011 roku, wydanym w sprawie IVP 122/11, Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Bełchatowie uwzględnił powództwo i zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 12.263,20 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia 28 kwietnia 2011 roku do dnia zapłaty.

Ponadto Sąd Rejonowy zasądził od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.800 złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego oraz nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 613,16 złotych tytułem zwrotu nieuiszczonych kosztów sądowych.

Postanowieniem z dnia 5 czerwca 2012 roku Sąd Okręgowy zawiesił postępowanie w sprawie na podstawie art. 178 k.p.c., zaś postanowieniem z dnia 28 maja 2013 roku podjął zawieszono postępowanie w sprawie.

Podstawę powyższego rozstrzygnięcia stanowią następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne Sądu Rejonowego:

W dniu 03 grudnia 1998 roku został dokonany akt komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego (...) w R. w spółkę akcyjną Skarbu Państwa. Na mocy § 9 aktu komercjalizacji uprawnionym pracownikom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia do 15% akcji Spółki należącej do Skarbu Państwa na zasadach określonych w ustawie o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych i rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 03 kwietnia 1997 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych (Dz. U. Nr 33, poz. 200).

Postanowieniem z dnia 22 grudnia 1998 r. Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim wpisał do rejestru handlowego Kopalnię (...) Spółkę Akcyjną w R..

W dniu 08 lutego 1999 r. została zawarta pomiędzy Skarbem Państwa a Kopalnią (...) Spółką Akcyjną w R. umowa zlecenia nr (...) na wykonanie czynności technicznych związanych z nieodpłatnym udostępnieniem akcji uprawnionym pracownikom, w której Spółka zobowiązała się między innymi do przyjęcia oświadczeń uprawnionych pracowników w terminie do 22 czerwca 1999 r., sporządzenia ostatecznej listy uprawnionych i powiadomienia Ministra o ich liczbie oraz przyjmowania i rozpatrywania reklamacji dotyczących pominięcia uprawnionego na liście lub sprostowania danych dotyczących okresu zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym.

Powód J. P. jest pracownikiem Kopalni (...) Spółki Akcyjnej w R. od dnia 02.11.1984r. Pracował na stanowisku górnika, operatora przenośników taśmowych na odkrywce oraz rzemieślnika-ślusarza wykonującego prace w grupie remontowej na odkrywce .

Powód został zaliczony do 8 grupy uprawnionych pracowników, wyodrębnionej ze względu na łączny okres zatrudnienia w przedsiębiorstwie państwowym i Spółce, której przypadły 1.353 akcje Spółki. Przy uwzględnieniu przelicznika 1,5 do stażu pracy powoda, J. P. zostałby zaliczony do 10 grupy uprawnionych pracowników, w której przypadły 1.903 akcje na pracownika.

J. P. zawarł ze Skarbem Państwa umowę nieodpłatnego zbycia 1.353 akcji pozwanej Spółki o wartości nominalnej 10 złotych każda.

Powód nie składał reklamacji w zakresie wadliwego określenia jego okresu zatrudnienia. W pozwanym zakładzie pracy obowiązuje Zakładowy Układ Zbiorowy (...) z dnia 1 września 1992 roku. Pozwana Spółka nie kwalifikowała stanowiska pracy, na którym zatrudniony był powód, do stanowisk pracy, na których praca zaliczana była w wymiarze

półtora krotnym . Protokołem Dodatkowym Nr (...) z dnia 27 października 2006 roku zmieniono obowiązujący w (...) (...) Zakładowy Układ Zbiorowy, m.in. w zakresie określania stanowisk i kategorii zaszeregowania pracowników kopalni zatrudnionych na stanowiskach robotniczych i nierobotniczych. Według nowej regulacji wewnętrznej powód wykonywał pracę górniczą w wymiarze półtorakrotnym w rozumieniu przepisów Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty z dnia 23 grudnia 1994 r. (Dz. U. 1995 Nr 2, poz. 8).

W postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Gliwicach zostało ustalone, że J. P. w okresie zatrudnienia wykonywał pracę górniczą w wymiarze półtorakrotnym na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej.

Pozwana Spółka działa na podstawie Statutu. W dniu 30 czerwca 2009 roku Zwyczajne Walne Zgromadzenie (...) Spółki Akcyjnej w R. podjęło uchwałę w przedmiocie przeznaczenia zysku za rok 2008, w tym w zakresie wypłaty na rzecz akcjonariuszy dywidendy w kwocie 2,08 zł brutto za akcję. Powód otrzymał dywidendę od posiadanych akcji. Wysokość dywidendy od utraconych przez powoda 550 akcji stanowi kwotę 1.144,00 złotych .

Na podstawie Umowy zamiany akcji z dnia 21 lipca 2010 roku powód zamienił, w wyniku dokonanej konsolidacji spółek sektora elektroenergetycznego 1.353 akcji pracowniczych na 950 akcji spółki konsolidującej - (...) S.A., po zastosowaniu współczynnika (x 0, (...)).Dnia 1 września 2010r. w wyniku połączeń konsolidacyjnych w Grupie (...) S.A. akcjonariusze (...) S.A., za współczynnikiem 1, (...) w zamian za posiadane akcje otrzymali akcje spółki (...) S.A. Powód otrzymał 1.211 akcji. Tym samym różnica pomiędzy ilością akcji uzyskanych a ilością akcji ,które według powoda powinien otrzymać po przekształceniu wynosi 492 akcji (...).((...) akcji - (...) akcji).

Na sesji giełdowej dnia 14 grudnia 2010 roku, powód sprzedał (...) akcji (...) po cenie 22.60 zł za akcję.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie.

Uzasadniając swoje stanowisko, sąd I instancji wskazał, iż według art. 1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (tekst jednolity: Dz.U. z 2002 r. Nr 171 poz. 1397 ze zm.), komercjalizacja polega na przekształceniu przedsiębiorstwa państwowego w spółkę. Spółka ta, jeżeli przepisy nie stanowią inaczej, wstępuje we wszystkie stosunki prawne, których podmiotem było przedsiębiorstwo państwowe, bez względu na charakter prawny tych stosunków (ust.1). Przepis art. 31 a ustawy stanowi, że w imieniu Skarbu Państwa akcje zbywa minister właściwy do spraw Skarbu Państwa. Z art. 36 ust. 1 ustawy wynika, że uprawnionym pracownikom przysługuje prawo do nieodpłatnego nabycia, z zastrzeżeniem ust. 2 i 3, do 15% akcji objętych przez Skarb Państwa w dniu wpisania spółki do rejestru. Wymieniona ustawa zdefiniowała w art. 2 pkt 5 pojęcie „uprawnieni pracownicy”. Zbycie akcji odbywa się w grupach wyodrębnionych ze względu na okresy zatrudnienia uprawnionych pracowników w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym i spółce powstałej w wyniku komercjalizacji (art. 36 ust. 4). Uprawnieni pracownicy mogą skorzystać z prawa do nabycia akcji nieodpłatnie, o ile w ciągu sześciu miesięcy od dnia wpisania spółki do rejestru złożą pisemne oświadczenie o zamiarze nabycia akcji. Nie złożenie oświadczenia w powyższym terminie powoduje utratę prawa do nieodpłatnego nabycia akcji (art. 38 ust. 1 ustawy).

Dalej wskazał, że wydane z upoważnienia wymienionej ustawy rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz. U. Nr 33, poz. 200) określiło zasady i tryb postępowania związany z nabywaniem akcji. Z przepisów rozporządzenia wynika, że w procesie nieodpłatnego udostępniania akcji obowiązki i czynności związane z tym procesem zostały podzielone między Ministra Skarbu Państwa oraz komercjalizowane przedsiębiorstwo i spółkę powstałą w wyniku komercjalizacji tego przedsiębiorstwa. Minister Skarbu Państwa niezwłocznie po sporządzeniu aktu komercjalizacji, wzywa uprawnionych pracowników do składania oświadczeń o zamiarze nabycia akcji (§ 3 ust. 1 i § 4 ust. 1). Potem dochodzi do ustalenia liczby uprawnionych pracowników na podstawie ich oświadczeń. Uprawnieni pracownicy nabywają akcje Skarbu Państwa w równej liczbie w ramach grupy wyodrębnionej ze względu na łączny okres zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym i w spółce powstałej w wyniku

komercjalizacji tego przedsiębiorstwa. Zaliczenie uprawnionych pracowników do określonej grupy następuje na podstawie udokumentowanego okresu zatrudnienia, zatem do komercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego i do spółki powstałej w wyniku komercjalizacji należy obowiązek wydania zaświadczeń o okresie zatrudnienia decydującym o zaliczeniu danego pracownika do odpowiedniej grupy osób uprawnionych pod względem liczby akcji (§ 2 ust. 2).

Kontynuując swój wywód Sąd Rejonowy podniósł, że sporządzenie list uprawnionych pracowników należy do spółki. Także do spółki należy rozpatrzenie reklamacji dotyczących pominięcia osób uprawnionych na liście lub sprostowania danych dotyczących okresu zatrudnienia w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym (§ 7 ust. 1). Rozpatrzenie reklamacji wyczerpuje tok postępowania reklamacyjnego (§ 7 ust. 2). Ogłoszenie o przystąpieniu do nieodpłatnego zbywania akcji należy do Ministra Skarbu Państwa (§ 8 ust. 1) na podstawie ostatecznej listy uprawnionych pracowników, wskazującej łączny okres zatrudnienia w przedsiębiorstwie państwowym do dnia jego komercjalizacji oraz w spółce powstałej w wyniku tej komercjalizacji. Listę tę sporządza spółka. Zgodnie z przepisami rozporządzenia, lista powinna zawierać imiona i nazwiska uprawnionych pracowników, łączny okres zatrudnienia każdego z nich w komercjalizowanym przedsiębiorstwie państwowym do dnia jego komercjalizacji i w spółce powstałej w wyniku tej komercjalizacji, określenie grupy, do której poszczególne pracownik został zaliczony i przypadających na nią akcji, liczbę pracowników zaliczonych do grupy oraz liczbę akcji przypadających na danego pracownika (§ 9 ust. 1). Jak wynika z przytoczonych przez Sąd Instancji uregulowań treść zaświadczeń o zatrudnieniu wydanych przez komercjalizowane przedsiębiorstwo państwowe oraz przez spółkę (§ 8 ust. 6) ma istotne znaczenie w procesie udostępniania akcji i świadczy zarazem o doniosłej roli spółki w tym procesie. Od informacji zawartych w zaświadczeniach zależy bowiem ustalenie ostatecznej listy pracowników uprawnionych do nabycia akcji, łącznej liczby nieodpłatnie udostępnianych akcji, a także podział pracowników na grupy i ustalenie liczby akcji przypadających dla pracowników każdej z tych grup (§ 1 ust. 1 i § 9 ust. 1-3). Spółka powstała w wyniku komercjalizacji przedsiębiorstwa państwowego ma w procesie udostępniania akcji własne obowiązki wobec uprawnionych pracowników, wynikające z przepisów prawa. Taki pogląd wyraził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 22 stycznia 2004 roku w sprawie sygn. akt I PK 291/03 (OSNP z 2004 roku, nr 23, poz. 397), w który wskazał również, iż niewykonanie lub nienależyte wykonanie obowiązków przez spółkę może uzasadniać jej odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie art. 471 kc.

Z ustaleń poczynionych przesąd I instancji wynika, że w dniu 8 lutego 1999 roku Minister Skarbu Państwa zawarł z pozwaną Spółką umowę zlecenia, na podstawie której przekazał jej nie tylko wykonanie niektórych należących do siebie czynności technicznych związanych z nieodpłatnym udostępnianiem akcji, ale także czynności należące z mocy prawa do samej Spółki. Przekazał jej, oprócz czynności wezwania uprawnionych pracowników do składania oświadczeń o zamiarze nieodpłatnego nabycia akcji i przyjmowania od nich oświadczeń w tym przedmiocie, także ustalenie listy uprawnionych pracowników, wydawanie i przyjmowanie zaświadczeń o okresie zatrudnienia w spółce, przyjmowanie i rozpatrywanie reklamacji w przedmiocie pominięcia na liście osoby uprawnionej, sprostowanie danych dotyczących okresu jej zatrudnienia, ustalenie ostatecznej listy osób uprawnionych, które - w myśl przepisów powołanego rozporządzenia - należały do pozwanej Spółki.

Przepis § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku stanowi, że ustalenie okresu zatrudnienia uprawnionych pracowników jest dokonywane z uwzględnieniem współczynników korygujących, stosowanych do wyliczenia okresów zatrudnienia do celów emerytalnych. Podobne regulacje w zakresie obowiązków Ministra Skarbu Państwa i Spółki w procesie udostępniania akcji, a także w zakresie ustalania okresu zatrudnienia uprawnionych pracowników wprowadziło rozporządzenie Ministra Skarbu Państwa z dnia 29 stycznia 2003 r. w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych pracowników (Dz. U. z 2003 r., Nr 35, poz. 303).

Sąd Rejonowy nadto stwierdził, iż zgodnie z art. 37 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r., Nr 39, poz. 353 ze zm.) przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtora krotnym następujące okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego: - w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie

obudów maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych,

- w drużynach ratowniczych,

- w charakterze mechaników sprzętu ratowniczego drużyn ratowniczych.

Z przytoczonej przez Sąd Rejonowy treści przepisu art. 51 ust. 1 pkt 2 ustawy przy ustalaniu wysokości górniczych emerytur, stosuje się przelicznik 1,8 za każdy rok pracy, o której mowa w art. 37. Oznacza to, że przelicznik 1,8 dotyczy okresu pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej. W ocenie Sądu I instancji odpowiedzialność za utratę przez uprawnionego pracownika prawa do akcji, będąca następstwem niewłaściwego wykonania obowiązków przez podmioty, do których należało przeprowadzenie procesu nieodpłatnego zbywania akcji, jest odpowiedzialnością kontraktową, której podstawę prawną stanowi art. 471 kc w zw. z art. 300 kp (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2004 roku, I PK 291/03, OSNP z 2004 roku, nr 23, poz. 397).

Sąd Rejonowy przypomniał, że przesłankami odpowiedzialności kontraktowej przewidzianej w art. 471 k.c. obok niewykonania lub wykonania nienależytego oraz szkody jest również istnienie normalnego związku przyczynowego między naruszeniem przez dłużnika więzi zobowiązaniowej a szkodą wierzyciela. Dłużnik nie ponosi tej odpowiedzialności, jeżeli wykaże, że niewykonanie lub nienależyte wykonanie zobowiązania jest następstwem okoliczności, za które nie ponosi on odpowiedzialności.

Zgodnie z przepisem art. 361 §1 k.c. zobowiązany do odszkodowania ponosi odpowiedzialność tylko za normalne następstwa działania lub zaniechania, z którego szkoda wynikła. Powyższe unormowanie opiera się na założeniach teorii przyczynowości adekwatnej. Zdaniem Sądu I instancji oznacza to, że związek przyczynowy zachodzi tylko wtedy, gdy zależność między badanym zdarzeniem a szkodą odpowiada kryterium „normalności następstw

Sąd Rejonowy wskazał, iż art.361 par.2 k.c. ustanawia zasadę pełnego odszkodowania. Udział akcjonariusza w zysku, jakim jest dywidenda - jest dochodem w rozumieniu art.54 k.c. Żądanie wyrównania utraconych korzyści mieści się w pojęciu szkody, a każdy akcjonariusz ma prawo do udziału w zysku spółki, której akcje posiada, stosownie do ich ilości(art.347-348 KSH).Tym samym żądanie odszkodowania co do utraconej dywidendy wynika z normalnego związku przyczynowego związanego z działaniem pozwanego i stanowi utraconą korzyść w rozumieniu art.361k.c,wobec bezprawnego nie wydania należnych akcji. Sąd Rejonowy uznał, że szkoda w tej postaci powstała. Istnieje wysokie prawdopodobieństwo, że byłby posiadaczem akcji w dniu wypłaty dywidendy(por. wyrok SN -II PZP 10/08 -OSNP 2009 Nr 9-10,poz.112)

W świetle poczynionych ustaleń Sąd Rejonowy stwierdził, że w przedmiotowej sprawie istnieje związek przyczynowo-skutkowy pomiędzy działaniem pozwanej Spółki a utratą prawa do nieodpłatnego nabycia części akcji Spółki przez powoda. Pozwana Spółka w nienależyty sposób wypełniła ustawowe obowiązki związane z nieodpłatnym nabywaniem przez uprawnionych pracowników akcji skomercjalizowanego przedsiębiorstwa państwowego, w szczególności wadliwie obliczyła okres zatrudnienia powoda, uprawniający go do nieodpłatnego nabycia akcji Spółki ,który to powód zostałby zaliczony do 10 grupy uprawnionych pracowników i uzyskałby prawo do nieodpłatnego nabycia 1.903 akcji pozwanej Spółki. W ocenie Sądu Rejonowego, powód miałby możliwość konwersji utraconych akcji (...) S.A. na akcje (...) S.A., a następnie na akcje (...) S.A., które znajdują się w obrocie giełdowym. Wynika stąd, że przy ustalaniu okresu zatrudnienia powoda uprawniającego do akcji należało przyjąć okres zatrudnienia w wymiarze półtorakrotnym, co skutkowałoby uznaniem, iż powodowi przysługiwały 1.903 akcje, a nie 1.353.

Pozwana Spółka podniosła zarzut przedawnienia roszczenia powoda. Zdaniem pozwanej od daty zawarcia przez powoda umowy nieodpłatnego zbycia akcji do daty wytoczenia powództwa upłynął okres 3 lat, co skutkuje przedawnieniem roszczenia na podstawie art. 291 §1kp.

Zdaniem Sądu Rejonowego, do roszczenia zgłoszonego przez powoda ma zastosowanie 10-letni okres przedawnienia określony w art. 118 k.c. Brak więc jest jakichkolwiek powodów do uwzględnienia zarzutu przedawnienia roszczenia.

Powołana przez pozwanego przy zarzucie przedawnienia uchwała Sądu Najwyższego z dnia 19.01.2011 roku odnosi się do roszczeń pracowników pozwanej spółki o odszkodowanie z tytułu zaniżenia świadczeń emerytalnych wskutek nieprawidłowo wydanego świadectwa pracy górniczej .

Sąd Rejonowy uznał, że żądanie powoda dotyczące utraconych korzyści w postaci zaniżonej ilości akcji należy uznać za zasadne, bowiem powód w sposób rozsądny i odpowiedni wykazał, że zarówno w dacie wypłaty dywidendy do chwili obecnej był i jest posiadaczem całego pakietu przyznanego mu przez spółkę akcji, co ma znaczenie do prawa do dywidendy. Powód wykazał z odpowiednio wysokim prawdopodobieństwem, że gdyby posiadał pełen pakiet 1.903 akcji, to dokonałby zamiany wszystkich akcji na akcje (...), wprowadzone na giełdę. Mając na uwadze powyższe rozważania i powołane w nich przepisy, Sąd zasądził na rzecz powoda od pozwanego (...) S.A. w R. tytułem odszkodowania, kwotę 12.263,20 złotych, odpowiadającą wartości pierwotnie 550 utraconych przez powoda akcji Spółki, a po konsolidacji i wprowadzeniu akcji na giełdę 492 akcji przyjmując cenę 22,60 zł za akcję, czyli cenę z dnia sprzedaży akcji przez powoda oraz wartości dywidendy od 550 akcji po 2,08 złotych. Przekształcenia, jakim podlegały akcje, zdaniem sądu, nie zerwały związku pomiędzy nienależytym wykonaniem obowiązków przez pozwaną Spółkę, a szkodą w postaci utraty prawa do akcji, a tym samym konkretnych wartości majątkowych.

O odsetkach Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 481 §1 i 2 k.c, przyjmując jako datę wymagalności poszczególnych kwot, datę doręczenia pozwu.

O kosztach procesu orzekł na podstawie art. 98 kpc, wyrażającego zasadę odpowiedzialności za wynik procesu, ustalając ich wysokość na podstawie przepisów rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 16, poz. 1349 ze zm). Na podstawie art. 113 ust. 1 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 roku (Dz. U. Nr 167, poz. 1398 ze zm.) w zw. z art. 98 k.p.c. Sąd Rejonowy nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 613,16 złotych tytułem zwrotu nie uiszczonej opłaty sądowej, której powód nie miał obowiązku uiścić.

Powyższy wyrok zaskarżył w zakresie punktu 1 w części określonej kwotą 11.119,20 złotych, tj. odszkodowania za akcje oraz w zakresie punktu 2 i 3 zarzucając mu:

naruszenie prawa materialnego, to jest:

- niewłaściwe zastosowanie art. 118 k.c. poprzez przyjęcie 10-letniego okresu przedawnienia
- niezastosowanie art. 291 § 1 k.p. i przyjęcie, że 3-letni termin przedawnienia z tego przepisu nie odnosi się do roszczeń odszkodowawczych związanych z nieodpłatnym zbyciem akcji;
- art.6 i 471 k.c. poprzez ich błędna wykładnię i przyjęcie, że powód wykazał wysokość rzeczywiście poniesionej szkody oraz poprzez uznanie, że powód wykazał iż wartość jednej akcji pozwanego wynosi kwotę 22,60 zł;
- naruszenie art. 233 § 1 k.p.c. – poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego.

Mając powyższe na uwadze, apelujący wniósł o oddalenie powództwa w zaskarżonej części, ewentualnie o uchylene zaskarżonego orzeczenia i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania, w obu wypadkach o zasądzenie od powoda kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

W odpowiedzi na apelację powód wniósł o jej oddalenie i zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych zważył, co następuje:

Apelacja pozwanego zasługuje na uwzględnienie, albowiem trafnym okazał się zawarty w apelacji zarzut naruszenia przepisu art. 118 k.c., poprzez jego błędne zastosowanie i przyjęcie, iż roszczenie przedawnia się z upływem 10 lat od dnia wymagalności.

Przed przystąpieniem do merytorycznej oceny podniesionych w apelacji zarzutów poczynić należy kilka uwag w zakresie dotychczasowej praktyki orzeczniczej sądów, które wcześniej w tożsamych sprawach przyjmowały 10-letni termin przedawnienia uznając, iż żądanie odszkodowania z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji spółki skierowane przeciwko pracodawcy (byłemu pracodawcy) nie jest „roszczeniem ze stosunku pracy” w rozumieniu art. 291 § 1 k.p., i nie podlega przedawnieniu według tego przepisu. Podkreślić należy, iż powyższe stanowisko znajdowało oparcie w poglądach judykatury, która do niedawna prezentowała pogląd, iż roszczenia odszkodowawcze pracowników przeciwko pracodawcy (byłemu pracodawcy) oparte na przepisach prawa cywilnego, a więc mających zastosowanie w sprawach z zakresu prawa pracy na mocy art. 300 k.p., przedawniają się według reguł określonych w przepisach Kodeksu cywilnego (por. np. wyroki Sądu Najwyższego: z 5 maja 2009 r., I PK 13/09, OSNP 2011, nr 1-2, poz. 4; z 15 listopada 2007 r., II PK 62/07, OSNP 2009, nr 1-2,). Powyższe stanowisko uległo jednak diametralnej zmianie, albowiem w maju i czerwcu 2012 roku zapadły na tle tożsamych stanów faktycznych odmienne wyroki Sądu Najwyższego, w których ten stanął na stanowisku, iż w zakresie przedawnienia do tego rodzaju roszczeń ma zastosowanie przepis art. 291 kp . (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 211/11, LEX nr 1214327; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 213/11, LEX nr 1214328; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 226/11, LEX nr 1214329; z dnia 14 czerwca 2012 roku, I PK 225/11, LEX nr 1219496).

Postanowieniem z dnia 3 sierpnia 2012 roku, wydanym w analogicznej sprawie przeciwko temu samemu pracodawcy – sygn. akt I PK 71/12, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁷ § 1 k.p.c., przekazał do rozstrzygnięcia powiększonemu składowi Sądu Najwyższego następujące zagadnienie prawne: „czy roszczenie o odszkodowanie z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji ulega przedawnieniu na podstawie art. 291 § 1 k.p., czy na podstawie art. 118 k.c. w związku z art. 471 k.c.?”

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Najwyższy podniósł, iż zagadnienie to dotyczy stosowania odpowiednich przepisów o przedawnieniu w odniesieniu do roszczenia pracownika skierowanego przeciwko pracodawcy (obecnemu lub byłemu) o odszkodowanie z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji pracowniczych, która została spowodowana przez działania (zaniechania) pracodawcy. W szczególności rozstrzygnięcia wymaga, czy roszczenie to, dla którego podstawę materialną stanowią niewątpliwie przepisy prawa cywilnego (przede wszystkim art. 471 k.c.), przedawnia się według przepisów Kodeksu pracy (w szczególności art. 291 § 1 k.p.), czy też Kodeksu cywilnego (art. 118 k.c.). Sąd Najwyższy podkreślił nadto w uzasadnieniu tegoż postanowienia, iż odpowiedź na to pytanie będzie miało zasadnicze znaczenie nie tylko dla rozstrzygnięcia o zasadności skargi kasacyjnej wniesionej w rozpoznawanej sprawie, ale także innych podobnych spraw, o analogicznych stanach faktycznych, w których uwzględnienie albo oddalenie powództwa o odszkodowanie zależy między innymi od przyjęcia trzyletniego (art. 291 § 1 k.p.) lub dziesięcioletniego (art. 118 k.c.) okresu przedawnienia. Będzie mieć także znaczenie dla rozwoju prawa, ponieważ uporządkuje kwestie związane z treścią

pojęcia „roszczenia ze stosunku pracy” (w rozumieniu art. 291 § 1 k.p.).

Sąd Najwyższy podniósł, iż być może należałoby zrewidować dotychczasowe rozumienie pojęcia „roszczenie ze stosunku pracy”, poszerzyć jego treść normatywną i przyjąć, że kwestia przedawnienia roszczeń w stosunkach między pracodawcą i pracownikiem (także tych tylko „związanych ze stosunkiem pracy”) jest kompleksowo

uregulowana w Kodeksie pracy, a w związku z tym w stosunkach tych w ogóle nie jest potrzebne odwoływanie się do regulacji Kodeksu cywilnego (np. art. 118 k.c.).

Udzielając odpowiedzi na przedstawione powyżej zagadnienie prawne, Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 21 listopada 2012 roku w sprawie I PZP 1/12 (niepubl.), ***ostatecznie stanął na stanowisku, że***

roszczenie o odszkodowanie od pracodawcy z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji ulega przedawnieniu na podstawie art. 291 § 1 k.p.

W uzasadnieniu powyższej uchwały, Sąd Najwyższy podniósł m.in. iż obowiązki pracodawcy w zakresie procedury nieodpłatnego udostępniania akcji wynikają ze stosunku pracy, bowiem mają samodzielną podstawę w ustawie i w tym znaczeniu są niezależnie od umowy zawieranej przez Skarb Państwa z pracodawcą dla realizacji prawa pracowników do akcji. Uzasadnione jest zatem, w ocenie Sądu Najwyższego, ostatecznie orzecznictwo przyjmujące, że roszczenie o odszkodowanie od pracodawcy z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji ulega przedawnieniu na zasadach określonych w art. 291 § 1 k.p. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 211/11, LEX nr 1214327; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 213/11, LEX nr 1214328; z dnia 8 maja 2012 roku, I PK 226/11, LEX nr 1214329; z dnia 14 czerwca 2012 roku, I PK 225/11, LEX nr 1219496). Ogólna zasada, że to podstawa prawna roszczenia określa termin przedawnienia sprawdza się więc dopiero po odpowiedzi na pytanie, z jakiego stosunku prawnego roszczenie wynika, a zatem jaka podstawa prawna stanowi podstawę odpowiedzialności odszkodowawczej.

Dalej Sąd Najwyższy wskazał, że obowiązki pracodawcy wobec pracownika (byłego pracownika) mają swoją podstawę w art. 36 i 38 ustawy z dnia 30 sierpnia 1996 r. o komercjalizacji i prywatyzacji przedsiębiorstw państwowych (tekst jedn. Dz. U. z 2002r. Nr 171, poz. 1397 ze zm.) i rozporządzeniu Ministra Skarbu Państwa z dnia 3 kwietnia 1997 roku w sprawie szczegółowych zasad podziału uprawnionych pracowników na grupy, ustalania liczby akcji przypadających na każdą z tych grup oraz trybu nabywania akcji przez uprawnionych (Dz. U. Nr 33, poz. 200). Obowiązek pracodawcy nie jest tu przypadkowy, stąd nieuzasadnione jest twierdzenie, że występuje tylko „przy okazji istnienia stosunku pracy”. To, że z mocy przepisów dotyczących nieodpłatnego nabycia akcji powstaje między uprawnionym a Skarbem Państwa oraz prywatyzowaną spółką stosunek prawny o charakterze cywilnym nie oznacza, że niweluje on zwykłe obowiązki pracodawcy wobec pracownika, przewidziane z mocy ustawy i rozporządzenia. Składają się one na treść stosunku pracy i wynikają z uprzedniego zatrudnienia. Ich legitymacji nie stanowi zlecenie jakie pracodawca zawiera ze Skarbem Państwa.

Sąd Okręgowy rozpoznając przedmiotową sprawę podzielił ostatecznie pogląd prawny wyrażony w opisaney wyżej uchwale i uznał, iż Sąd Rejonowy błędnie przyjął, że do roszczenia powoda ma zastosowanie 10-letni okres przedawnienia, wynikający z art. 118 k.c. Aprobując stanowisko Sądu Najwyższego należało zatem do sytuacji prawnej powoda w aspekcie zgłoszonego przez stronę pozwaną zarzutu przedawnienia zastosować przepis art. 291 k.p., który przewiduje 3-letni okres przedawnienia. Przepis ten stanowi, iż roszczenia ze stosunku pracy ulegają przedawnieniu z upływem 3 lat od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne.

Jeśli chodzi o kwestię daty wymagalności, o której mowa w cytowanym przepisie, Sąd Okręgowy podzielił w tym zakresie poglądy wyrażone przez Sąd Najwyższy w tożsamyh sprawach (I PK 211/11 oraz I PK 213/11), w których ten uznał, iż bieg terminu przedawnienia należy liczyć od chwili zawarcia przez powoda umowy nieodpłatnego nabycia akcji ze Skarbem Państwa, co w przedmiotowej sprawie miało miejsce w dniu 14 czerwca 2005 roku. Oznacza to iż roszczenie powoda o odszkodowanie z tytułu utraconego prawa do akcji, zgodnie z art. 291 § 1 k.p., uległo przedawnieniu z upływem trzech lat, tj. z dniem 14 czerwca 2008 roku. Dlatego też, mając na uwadze, iż powód wniósł przedmiotowy pozew do sądu w dniu 22 kwietnia 2011 roku, stwierdzić należy, iż jego powództwo podlegało oddaleniu.

Podzielenie przez Sąd Okręgowy zawartego w apelacji zarzutu naruszenia przepisu art. 118 k.c., poprzez jego zastosowanie do oceny kwestii przedawnienia roszczenia powoda czyni apelację pozwanego w pełni zasadną i skutkującą zmianą zaskarżonego wyroku. Ustosunkowywanie się do pozostałych zarzutów apelacyjnych wydaje się być w tej sytuacji bezprzedmiotowe.

Z tych też względów, Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń, na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punktach „1” i „2” w ten sposób, iż oddalił powództwo co do kwoty 11.119,20 złotych.

Rozstrzygnięcie w przedmiocie nieobciążania powoda kosztami zastępstwa procesowego za obie instancje znajduje natomiast uzasadnienie w treści art. 102 k.p.c. Wydając powyższe rozstrzygnięcie Sąd Okręgowy uznał, iż za szczególne okoliczności, o których mowa w powołanym przepisie można uznać w przedmiotowej sprawie zmianę linii orzeczniczej

Sądu Najwyższego w zakresie stosowania okresu przedawnienia roszczeń z tytułu utraty prawa do nieodpłatnego nabycia akcji, która została omawiana na wstępie rozważań. Podkreślenia przy tym wymaga fakt, iż wszystkie orzeczenia zmieniające dotychczasową linię orzeczniczą zapadły po wytoczeniu powództwa przez powoda. W tej sytuacji należy stwierdzić, iż powód mógł być w dacie wnoszenia pozwu subiektywnie przekonany o zasadności swego roszczenia, co uzasadnia zastosowanie art. 102 k.p.c. (por. orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1979 roku, III PR 78/79, OSP 1980/11/196).

Biorąc pod uwagę ostateczny wynik procesu Sąd Okręgowy, na podstawie art. 100 k.p.c. obniżył kwotę okreśłą w punkcie „3” wyroku Sądu Rejonowego do kwoty 58,00 złotych.

Mając na uwadze, iż Sąd Pracy w Bełchatowie, wydając zaskarżony wyrok, dopuścił się oczywistej omyłki w sentencji swojego wyroku, albowiem błędnie oznaczył kolejność punktów, Sąd Okręgowy z urzędu na podstawie art. 350§3 k.p.c., orzekł jak w punkcie 1 sentencji.